

ПРАВИЛНИК

О УСКЛАДИШТАВАЊУ, ДРЖАЊУ И ПРЕТАКАЊУ ЗАПАЉИВИХ ТЕЧНОСТИ У ПРОДАВНИЦАМА ЗАПАЉИВИХ ТЕЧНОСТИ

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником одређују се мјере заштите од пожара при ускладиштавању, држању и промету запаљивих течности у посудама, у продавницама запаљивих течности.

Члан 2.

Поједини изрази који се користе у овом правилнику, имају следеће значење:

1) запаљиве течности су материје које имају пенетрацију већу од 300 јединица пенетрације (1/10 мм), одређену према стандарду за методе испитивања битумена ЈУС У.М8.010 и чији је притисак паре на 50 °С (323,15 К) мањи од 3 бара (300 kPa), а дијеле се, према температури запаљивости, на лако запаљиве течности чија је температура запаљивости једнака или испод 38 °С (311,15 К), и запаљиве течности чија је температура запаљивости изнад 38 °С (311,15 К).

Према температури паљења и температури кључања, запаљиве течности се дијеле у три основне групе (ЈУС 3.Ц0.007), и то:

I. група - течности чија је температура паљења испод 38 °С, и која се дијели у три подгрупе:

IA - течности чија је температура паљења испод 23 °С, а температура кључања испод 38 °С,

IB - течности чија је температура паљења испод 23 °С, а температура кључања изнад 38 °С,

IC - течности чија је температура паљења од 23 °С до 38 °С;

II. група - течности чија је температура паљења од 38 °С до 60 °С,

III. група - течности чија је температура паљења преко 60 °С до 100 °С, и која се дијели у двије подгрупе:

IIIA - течности чија је температура паљења од 60 °С до 93 °С,

IIIB - течности чија је температура паљења од 93 °С до 100 °С.

(Запаљива течност која се мијеша са водом или код које се гориви течни саставни дијелови мијешају са водом код 15 °С, додатно се означава словом "V").

2) зоне опасности су простори у којима је присутна експлозивна смјеса запаљивих пара са ваздухом или се пак може очекивати да ће бити присутна у таквим количинама да то захтијева посебне мјере приликом конструкције, уградње и употребе електричних уређаја, а које се, према прописима о противексплозивној заштити, дијеле на зону 0, зону 1 и зону 2;

3) зоне опасности од избијања пожара су дефинисане тачком 3. Правилника о изградњи постројења за запаљиве течности и о ускладиштавању и претакању запаљивих течности ("Службени лист СФРЈ", бр. 20/71 и 23/71);

4) заштитни појас је површина одређена безбједносним удаљеностима мјерено у свим правцима од ивице грађевине или постројења до сусједне околине, који мора испуњавати следеће услове:

а) у заштитном појасу не смију се држати материје које су према својим особинама погодне за настанак или ширење пожара;

б) приступ у заштитни појас је забрањен за неовлашћена лица, на што мора упућивати видљив и добро читљив натпис;

в) за заштитни појас мора постојати терен на којем се могу постићи прописани услови на један од следећих начина:

- уколико за заштитни појас не постоји на располагању властити терен, власник грађевине или постројења мора правно обавезујућим договором осигурати прописане услове за заштитни појас или

- заштитни појасеви могу се у потпуности или дјелимично изоставити између грађевина или постројења више власника, ако су грађевине или постројења окружена једним заједничким заштитним појасом, чија се ширина одређује према укупном садржају запаљивих течности.

5) ускладиштавање запаљивих течности је свако трајно или привремено држање ових течности у резервоарима или затвореним посудама, чија је укупна запремина преко 20 литара за запаљиве течности I групе, те преко 2.000 литара за запаљиве течности II и III групе;

6) складиште је грађевина или дио грађевине и / или простор у којима се обавља ускладиштавање запаљивих течности код производње и прераде (складиште произвођача), продаје (складиште продавца) и употребе (складиште корисника);

7) држање запаљивих течности је чување или одлагање запаљивих течности у посудама или резервоарима према упућству произвођача у количинама које нису веће од количина прописаних у алинеји 7. овог става или изузетно у већим количинама на начин прописан овим правилником;

8) резервоари су стабилне, полустабилне или преносне затворене посуде које се постављају на посебно уређену подлогу и у којима се налазе запаљиве течности запремине преко 250 литара (систем више међусобно повезаних затворених посуда или резервоара са заједничким системом за пуњење и пражњење укупне запремине преко 250 литара, сматра се као један резервоар);

9) посуде су судови запремине до 250 литара који се могу затворити, израђене од материјала отпорног на течност која се у њима налази (боце, канте, пластичне посуде, бурад и сл.), и дијели се на:

а) ломљиве посуде израђене од керамике, стакла или других сличних материјала за које је при држању, ускладиштавању, превозу и руковању потребна посебна пажња;

б) неломљиве посуде израђене од челичног лима или другог прикладног материјала које се при држању, ускладиштавању, превозу и руковању под уобичајеним механичким утицајима не могу сломити, оштетити или на други начин постати пропусне;

10) претакалиште је посебно одређено мјесто опремљено уређајима трајно постављеним за прикључивање аутоцистерне, вагонцистерне или танкера ради претакања запаљивих течности;

11) мјесто за претакање у грађевини, дијелу грађевине или на отвореном простору је посебно одређено и уређено мјесто за претакање запаљивих течности из посуде у посуду, из резервоара у посуду или из једне аутоцистерне у резервоару, које је обезбијеђено од преношења пожара на сусједне објекте или сусједне дијелове објеката или околине.

II - ПОСУДЕ ЗА ЗАПАЉИВЕ ТЕЧНОСТИ

Члан 3.

Посуде са запаљивим течностима (у даљем тексту: посуде) могу се ускладиштавати на отвореном простору, у намјенском дијелу грађевинског објекта или у намјенском објекту.

Члан 4.

Посуде морају бити израђене од материјала и у облику који неће утицати на њихову чврстоћу, непропусност и стабилност при ускладиштавању и превозу.

Посуде у погледу конструкције материјала од којег су израђене и највећег пречника морају испуњавати услове из Табеле 1, која се налази у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

Члан 5.

Преносни резервоари могу бити метални или израђени од пластичног материјала.

Преносни резервоари, поред отвора за пуњење и пражњење, морају имати сигурносни одушак смјештен на врху резервоара, довољног капацитета за озрачивање у случају загријавања приликом пожара.

Преносни резервоари морају имати сертификат усаглашености издат од надлежног тијела за оцјењивање усаглашености.

Члан 6.

На посудама морају бити подаци и ознаке у складу са стандардима ЈУС 3.Ц(0.007 и ЈУС 3.Ц(0.012, као и подаци о запремини, произвођачу или дистрибутеру запаљиве течности с листицом запаљивости.

Поред података из става 1. овог члана, на преносним резервоарима морају бити сљедеће ознаке:

- 1) назив произвођача,
- 2) фабрички број и година производње,
- 3) номинални и стварни пречник,
- 4) ознака стандарда по којем је резервоар израђен и број сертификата о усаглашености.

Изузетно, подаци и ознаке према ставу 1. овог члана не морају бити на посудама у складиштима произвођача кад се запаљиве течности ускладиштавају као међупроизвод, под условима да су подаци о запаљивости и другим особинама запаљивих течности осигурани на други начин и кад је гарантовано да се такве посуде и преносни резервоари неће стављати у даљи промет.

III - УСКЛАДИШТАВАЊЕ И ПРЕТАКАЊЕ ЗАПАЉИВИХ ТЕЧНОСТИ

Члан 7.

У складиштима и продавницама запаљивих течности, могу се налазити само неопштећене и потпуно затворене посуде.

Општећене посуде, код којих може доћи или је дошло до пропуштања запаљивих течности или пара (пукотине, удубљења, разбијања, корозија и сл.), морају се одмах уклонити из складишта и продавница на посебно одређено мјесто за привремено одлагање у склопу складишта, односно продавнице или на мјесто изван складишта, односно продавнице гдје је у случају пожара не представљају опасност за људе и околне објекте.

Разливане запаљиве течности у складиштима и продавницама морају се одмах очистити, а остаци чишћења морају се одмах уклонити на мјеста из става 2. овог члана.

Члан 8.

Привремено одлагање општећених посуда, као и посуда с остацима запаљивих течности након употребе (нпр. лакирнице и др. погони), може се обављати на посебно уређеном мјесту на отвореном простору или у грађевини.

Посебно уређено мјесто из става 1. овог члана на отвореном простору мора бити на непропусном терену ограђено непропусним прагом висине од најмање 10 цм, које је од сусједних објеката, као и границе сусједног земљишта удаљено:

- 1) најмање 3 м за запаљиве течности III групе и
- 2) најмање 7,5 м за запаљиве течности I и II групе.

Удаљеност из става 2. овог члана може се смањити постављањем зида најмање ватроотпорности два сата, према ЈУС У.Ј1.240, ако то није у супротности са другим прописима.

Посебно одређено мјесто из става 1. овог члана у објекту мора бити одвојено од осталог дијела складишта, односно продавнице или других дијелова објекта грађевинским елементима најмање ватроотпорности два сата према ЈУС У.Ј1.240.

На посебно одређеном мјесту из става 1. овог члана, морају се предузети прописане мјере противексплозивне заштите.

Корисник је обавезан предузети потребне мјере да се посуде из става 1. овог члана што прије инертизују и садржај осигура на прописан начин (прање у погонима за регенерацију, претакање у исправне посуде или спаљивање уз предузимање прописаних мјера у погледу заштите од пожара и заштите околине или одлагање на за то одређене депоније).

Посуде из става 1. овог члана, изузетно се могу заједно привремено ускладиштавати са исправним посудама у мањим складиштима, уз предузимање додатних мјера заштите од пожара, ако такво ускладиштавање не представља опасност за сусједне објекте или просторије грађевинског објекта и ако то одобри надлежни центар јавне безбједности.

Посуде из става 1. овог члана могу се поново користити ако су претходно инертизоване и поправљане само у посебним радионицама које гарантују квалитет из члана 4. став 1. овог правилника.

Члан 9.

Претакање запаљивих течности у складиштима, односно продавницама, изузетно је дозвољено само на посебно одређеним мјестима за претакање у складу са тачком 6.2. Правилника о изградњи постројења за запаљиве течности и о ускладиштавању и претакању запаљивих течности ("Службени лист СФРЈ", бр. 20/71 и 23/71), или на посебно одређеним мјестима из члана 8. ст. 1. и 2. овог правилника.

У продавницама запаљивих течности, изузетно је дозвољена припрема боја и лакова на посебном мјесту које је одвојено од продајног простора доступног купцима и које у случају пожара не омета евакуацију, под сљедећим условима:

1) запаљива течност, као разређивач, може се користити само у малим количинама (на посебном мјесту припреме боја и лакова може бити истовремено највише једна посуда с разређивачем, а прање посуда и уређаја мора се обављати на мјестима из члана 8. ст. 1. и 2. овог правилника);

2) ако су зоне опасности утврђене у складу са ЈУС Н. С8. 007.

Члан 10.

На простору на којем се ускладиштавају или привремено одлажу посуде или обавља претакање, не смију се налазити друге гориве или опасне материје које не припадају том простору.

IV - ПРОДАВНИЦЕ ЗАПАЉИВИХ ТЕЧНОСТИ

Члан 11.

Продавнице запаљивих течности у посудама могу бити смјештене:

- 1) у мјешовитим трговачким радњама предузетника,
- 2) у просторијама трговачких радњи и робних кућа,
- 3) у складиштима запаљивих течности у посудама.

Ако се продаја обавља у складиштима, продајни простор мора бити физички одвојен од осталог дијела складишта у који је онемогућен приступ неовлашћеним лицама (зидови, пултови, ознаке и сл.).

Члан 12.

Из продајног простора доступног купцима морају бити осигурани излазни путеви без препрека, не дужи од 30 м, који воде непосредно у слободни простор.

У продајном простору доступном купцима, на видним мјестима постављају се знакови забране коришћења ватре у било ком облику.

У продајном простору доступном купцима, може да се налази само мања количина узорака посуда са запаљивим течностима.

Члан 13.

У мјесовитим трговачким радњама предузетника, могу се налазити посуде у одређеном продајном или складишном простору у количини према Табели 2, која се налази у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

Количине запаљивих течности I и II групе, преко 20 литара, према условима из Табеле 2, из става 1. овог члана, изузетно се не сматрају ускладиштавањем, него држањем.

Уколико се заједно држе запаљиве течности I и II групе, онда треба изједначити једну литру I групе са пет литара II групе.

У продајном или складишном простору из става 1. овог члана, могу се додатно држати запаљиве течности III групе, до 2.000 литара.

За држање наведених количина запаљивих течности у овом члану, није потребно посебно одобрење надлежног центра јавне безбједности.

Члан 14.

У посебним просторијама трговачких радњи и робних кућа које се налазе у приземним или једносратним објектима, могу се слагати оригиналне и неопштећене посуде у количинама и на начин предвиђен Табелом 3, која се налази у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

Ако се заједно ускладиштавају двије или више запаљивих течности различитих група, укупна количина свих запаљивих течности израчунава се тако да се количина сваке поједине запаљиве течности помножи са припадајућим фактором, при чему збир не смије прећи број 48.000 за просторије са стабилним системом за гашење, односно број 16.000 за просторије без стабилног система за гашење.

Члан 15.

Просторија из члана 14. став 1. овог правилника, мора испуњавати сљедеће услове:

1) да је степен отпорности на пожар носивог дијела конструкције просторије, те зидова, подова, стропова, врата и других отвора који граниче са сусједним дијеловима грађевине, најмање ватроотпорности два сата према ЈУС У. Ј1. 240;

2) најмање један зид просторије мора бити према отвореном простору гдје је омогућен приступ ватрогасним возилима;

3) из просторије мора бити осигуран најмање један нужни излаз који води на отворени простор, а врата и прозори морају се отварати према вани;

4) остали излази из просторија трговачких радњи и робних кућа, морају бити независни од излаза из тачке 3. овог става;

5) у просторији мора бити осигурано природно или вјештачко провјетравање;

6) у просторијама се морају предузети мјере из члана 16. овог правилника.

Члан 16.

Загријавање просторије може се обављати само топлотом водом, паром ниског притиска или топлим

зраком с тим што се уређаји за загријавање и увођење тоглог зрака морају налазити изван просторије.

У просторији је забрањено коришћење отворене ватре у било којем облику, као и алата који варнички о чему на видном мјесту мора бити постављена табла упозорења с одговарајућим текстом.

Члан 17.

Продавнице запаљивих течности у посудама морају бити заштићене од пожара најмање хидрантском мрежом и одговарајућим бројем ручних апарата за гашење пожара прахом, типа S9, не мање од три.

Изузетно, ако то не захтијева посебан пропис, мјесовите трговачке радње из члана 14. став 1. овог правилника не морају бити заштићене хидрантском мрежом.

VI - ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 18.

Држање запаљивих течности у посудама код осталих корисника мора се обављати на начин и на мјесту како је предвиђено упутством произвођача, према мјесним условима.

Посуде се након употребе морају држати затворене.

Количина запаљивих течности I и II групе из става 1. овог члана, мора бити у складу са Табелом 4, која се налази у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

Члан 19.

Простори на којима није дозвољено држати запаљиве течности су: пролази и прилази за пјешаке и возила, стубишта, ходници и предлази, тавани стамбених зграда, болнице, јавних и сличних зграда, као и њихове кровне просторије, радне просторије, бифеи и просторије за госте.

Члан 20.

Зона опасности 0 обухвата унутрашњост посуде.

Зона опасности 1 је простор, код привременог одлагања посуда из члана 8. став 1. овог правилника, водоравно на удаљености од 2,5 м од крајње посуде и висине 1 м изнад највише посуде до тла.

Зона опасности 2 је простор на удаљености од 1 м водоравно око зоне 1 из става 2. овог члана, као и простор на удаљености од 5 м водоравно од зоне 1 из става 2. овог члана и висине 0,8 м, мјерено од тла.

Код привременог одлагања посуда из члана 8. став 4. овог правилника, читава просторија је зона 2, уколико се другим мјерама не ограничи.

Простор полупречника 1 м водоравно од крајње неопштећене, неупотребљене и потпуно затворене посуде и вертикално од горњег руба највише посуде до тла је зона 2.

VII - ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 21.

Корисници постојећих објеката из члана 11. морају исте ускладити са одредбама овог правилника, у року од једне године од дана ступања на снагу овог правилника.

Члан 22.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: К/Б-362/06
6. фебруара 2006. године
Бања Лука

Министар,
Дарко Магијашевић, с.р.